

פרק כ"א: חקלאות

סימן א': מועצת הצמחים

- תיקון חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973¹⁶⁴ – 85. בחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973¹⁶⁴ –
- (1) בסעיף 11, בפסקה (2), בסופה יבוא "ובלבד שהמועצה, הוועדות הענפיות או ועדות המשנה לא יבצעו פעולות לתיאום כמויות ייצור או שיווק צמחים שלא לפי סעיף 39(א) ולא יבצעו פעולות לתיאום מחירים";
- (2) בסעיף 39(א) –
- (א) אחרי "רשאית המועצה" יבוא "באישור השר, לאחר שנועץ בשר האוצר" והמילים "רשאית היא, באישור השר, לאחר שנועץ עם שר האוצר" – יימחקו;
- (ב) פסקה (1) – תימחק.

סימן ב': הגנת הצומח

- תיקון חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956¹⁶⁵ – 86. בחוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956¹⁶⁵ –
- (1) בסעיף 2(א), בפסקה (2), בסופה יבוא "ואולם תקנות לעניין ייבוא פירות וירקות טריים יותקנו בהתייעצות עם שר האוצר";
- (2) אחרי סעיף 2טז יבוא:
- "הוראות לעניין ייבוא של פירות וירקות טריים על ייבוא פירות וירקות טריים, שלפי החוק נדרש רישיון לכך יחולו ההוראות המפורטות להלן; לעניין סעיף זה, "רישיון",

דברי הסבר

בפועל, ישנם פירות וירקות שאין כיום אישור לייבאם אף לא ממדינה אחת. במדינות אחרות בעולם המצב שונה, ורשימת הפירות והירקות המותרים בייבוא ארוכה יותר ביחס לישראל. תנאי ייבוא זה אינו מאפשר למשק המקומי להתחרות עם שאר המדינות בעולם, מונע ירידת מחירים לצרכן באמצעות ייבוא ממדינות עם יתרון יחסי בגידול מוצרים אלה ועלול לגרום לפגיעה באספקת מלוא הביקוש למוצרי פירות וירקות טריים בישראל. כך למשל, פירות עונתיים כגון אבוקדו, אפרסק, מנגו ומשמש, אינם ניתנים לייבוא ולכן אינם זמינים בעונות שאינן עונת הגידול המקומי.

לפסקה (1)

לנוכח ההשלכות הכלכליות המשמעותיות של שינויים רגולטוריים על ייבוא של פירות וירקות טריים, מוצע לקבוע כי התקנה של תקנות לעניין ייבוא של פירות וירקות טריים תהיה בהתייעצות עם שר האוצר.

לפסקה (2)

לסעיף 39(א) המוצע

לפי מנגנון הייבוא שמעוגן בתקנות הגנת הצומח (ייבוא צמחים, מוצרי צמחים, נגעים ואמצעי לוואי), התשס"ט-2009, ייבוא של פירות וירקות טריים מאושר

סעיף 85 למועצה לייצור צמחים ולשיווקם (להלן – מועצת הצמחים או המועצה) סמכויות רבות בנוגע לציבור החקלאים. כך, בין השאר, פעלה בעבר המועצה, כחלק מהפעולות להבטחת מחיר הוגן לחקלאי, לעידוד תיאומי מחירים ולצמצום כמויות ייצור או שיווק בין החקלאים.

לנוכח זאת, כדי למנוע מצב שבו פעולות של תיאום מחירים וכמויות כאמור יובילו לעלייה ביוקר המחיה, ובמטרה להגביר את רמת התחרות בענף החקלאות, מוצע לקבוע כי סמכות המועצה בנוגע להבטחת מחיר הוגן למגדלים, אינה כוללת ביצוע פעולות לתיאום כמויות ייצור בענף הצומח שלא לפי סעיף 39(א) לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק). התשל"ג-1973, וכן אינה כוללת פעולות לתיאום מחירים. בהתאם לכך, מוצע כי המועצה במוסדותיה הנבחרים, המליאה, הוועדות הענפיות וועדות המשנה, לא תפעל לתיאום מחירים בין החקלאים, ולעניין הסדרי ויסות כמויות, אלא בהתאם לסעיף 39 לחוק האמור, שלפיו נדרש אישור שר החקלאות לכך, לאחר שנועץ בשר האוצר.

סעיף 86 התנאי המרכזי כיום לייבוא פירות וירקות טריים בללי ישראל הוא קבלת רישיון ייבוא מהשירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, בהתאם להוראות לפי חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956.

¹⁶⁴ ס"ח התשל"ג, עמ' 310; התשע"ה, עמ' 746.

¹⁶⁵ ס"ח התשט"ז, עמ' 79; התשפ"ב, עמ' 446.

”רישוי” – לרבות כל הוראת מינהל שניתנה ליבואן לפי חוק זה שהיא תנאי ליבוא פירות וירקות טריים:

(1) בעל הסמכות למתן רישיון ליבוא פירות וירקות טריים לפי חוק זה (בסעיף זה – בעל סמכות הרישוי) יבצע, לצורך מתן רישיונות ליבוא פירות וירקות טריים, פעולות אלה:

(א) מיפוי יזום ותדיר של נגעים בעלי פוטנציאל לחדירה לישראל והתפשטות בה, ביחס לפירות וירקות טריים מכל מדינות העולם (בסעיף זה – מיפוי עולמי);

(ב) איתור פירות וירקות טריים שייבואם עלול לגרום לחדירה לישראל של מגוון רחב של נגעים על פי ממצאי המיפוי העולמי והתפשטותם בה (להלן – מוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד);

(ג) החלטה של בעל סמכות הרישוי על שינוי סיווג של פרי או ירק טרי כמוצר בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד תתקבל משיקולים מקצועיים בלבד ובהתאם

ד ב ר י ה ס ב ר

מומחים חיצוניים בתחום הגנת הצומח ועם רשות האסדרה שהוקמה מכוח חוק עקרונות האסדרה, התשפ”ב–2021 (בפרק זה – חוק האסדרה), ותתקבל משיקולים מקצועיים ובהתאם להוראות הקבועות באמנות בין-לאומיות שישראל צד להן ולהמלצות ולהנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים.

כדי לאשר יבוא של פירות וירקות טריים שאינם בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד, השירותים להגנת הצומח ולביקורת יפנו אל מדינות רלוונטיות ליבוא באופן יזום או בעקבות בקשה, ובכלל זה בקשה של יבואן או של מדינת מקור. לאחר שליחת הבקשה, מדינת המקור תעביר לשירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל הצהרה על אופן העמידה שלה בחלופות שנקבעו לצמצום הסיכון מכל נגע שנקבעו כחלק מההתאמה למיפוי הנגעים העולמי בעבור המוצר הספציפי. דוגמה לתבנית של הצהרה תפורסם באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

השירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל יבחנו את הצהרת המדינה ויאמתו את העמידה בחלופות שנקבעו, והכול בשיח עם מדינת המקור. אם השירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל יאשרו את המדינה לצורך יבוא של הפרי הטרי או הירק הטרי לישראל, ייקבעו תנאי היבוא הספציפיים של הפרי הטרי או הירק הטרי מאותה מדינת מקור. תנאים אלה יהיו אחידים בעבור כלל היבואנים ויפורסמו לציבור.

לאחר קביעת תנאי היבוא של הפרי הטרי או הירק הטרי ממדינת מקור מסוימת, מתן רישיון היבוא ליבואנים יהיה הליך טכני ומיידי. הכוונה היא כי אופן הפעילות יהיה באמצעות שליחת בקשה לקבלת רישיון יבוא על ידי היבואן באופן מקוון, וקבלת רישיון יבוא הכולל את תנאי היבוא לעניין הפרי הטרי או הירק הטרי, בתוך תקופה שלא תעלה על 3 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה. למען הסר ספק יובהר כי המדובר בהליך הרישוי הקבוע לפי החוק בתקנות, ולא בהליך רישוי מקביל.

לאחר קבלת רישיון יבוא ממנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת, בסעיף זה מוצע לקבוע הוראות, אשר יסדירו את תהליך אישור היבוא של פירות וירקות טריים ממדינות מקור שונות ואת מתן הרישיונות ליבואנים, באמצעות רישיון או כל הוראת מינהל אחרת שהיא תחליף לרישיון, אף אם כינויה שונה, כגון היתר או אישור, ושאינם בני פועל תחיקתי. על התקנת תקנות בנות פועל תחיקתי יחולו כללי הדין הרגילים לעניין זה. יובהר כי אין בהוראות אלה כדי ליצור או לקיים עבירות פליליות.

הליך אישור היבוא של פרי או ירק טריים ממדינה מסוימת, לצורך מתן רישיון יבוא יהיה באופן הזה:

בשירותים להגנת הצומח ולביקורת יבצעו בעבור כל פרי טרי וירק טרי תהליך פרטני של מיפוי נגעים עולמי אשר מהווים סכנה פוטנציאלית לצומח בישראל. עד כה בוצע מיפוי עולמי למוצרים שונים, לרבות: אבטיח, אגס, אוכמניות, אגנס, אספרגוס, אפרסק, בטטה, בצל, דובדבן, דלעת, חבוש, חזרת, חסה, חציל, כורכום, כרוב, מלון, מלפפון, משמש, נקטרינה, עגבנייה, ענבים, פול, פלפל, קיווי, קישוא, שום, שזיף, תות שדה ותפוח עץ. לאחר המיפוי ייקבעו חלופות לצמצום הסיכונים מהנגעים שמופו לפרי הטרי או הירק הספציפי. השירותים להגנת הצומח ימשיכו לבצע מיפוי נגעים עולמי למוצרים נוספים.

כחלק ממיפוי הנגעים העולמי לפירות וירקות טריים ישנם פירות וירקות טריים בעלי סיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד הכוללים מספר רב של נגעים עם פוטנציאל לגרימת נזק לצומח בישראל. בעבור פירות וירקות טריים אלה לא ייקבעו כללים עולמיים, אלא כל מדינת מקור פוטנציאלית ליבוא תיבחן באופן פרטני למתן רישיון ליבוא בתהליך של הערכת סיכונים מנגעים (PRA). בשלב זה, המוצרים שנמצאו כמוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד הם תפוח אדמה, בננה, מנגו ופירות הדר. הוספת פירות וירקות טריים נוספים לרשימת הפירות והירקות הטריים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד תהיה לאחר התייעצות עם צוות

להוראות הקבועות באמנות בין-לאומיות שישראל צד להן ולהמלצות ולהנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים, וטעונה התייעצות עם צוות מומחים בתחומי הגנת הצומח ועם הרשות כהגדרתה בחוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2021¹⁶⁶ (בסעיף זה – רשות האסדרה וחוק האסדרה, בהתאמה);

(ד) קביעת חלופות לצמצום הסיכונים מייבוא של פירות וירקות טריים, שאינם מוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד, ביחס לכל נגע לפי ממצאי המיפוי העולמי; (ה) פנייה לקבלת מידע מהשירות להגנת הצומח של ארץ המקור, כהגדרתה לפי חוק זה, בין באופן יזום ובין לפי בקשה, וניהול דיון מקצועי עימו, לשם קביעת תנאים פרטניים לייבוא של כל פרי או ירק טרי על יסוד החלופות שנקבעו בפסקת משנה (ד);

(ו) קביעת תנאים פרטניים לייבוא של כל פרי או ירק טרי מארץ מקור מסוימת, בהתאם למידע שהתקבל בדיון כאמור בפסקת משנה (ה);

(ז) פרסום יזום ליידוע הציבור על התנאים שנקבעו כאמור בפסקת משנה (ו); תנאים כאמור יפורסמו באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

(ח) לאחר הפרסום כאמור בפסקת משנה (ז), יאפשר בעל סמכות הרישוי באופן מיידי רישוי של ייבוא פירות וירקות טריים, על יסוד התנאים שנקבעו;

(2) בעל סמכות הרישוי יגבש את אלה:

(א) אמנת שירות לתהליך התרת הייבוא של פירות וירקות טריים במטרה לאפשר שקיפות ונגישות של מידע ושל תהליכי התרת הייבוא לציבור; אמנת השירות תכלול יעדי שירות, מדדים ברורים להשגתם ומועדים לטיפול בפניות;

(ב) נוהל פנימי להסדרת הייבוא של פירות וירקות טריים; נוסח הנוהל שיגובש וכן תיקוניו, אם יהיו, יועברו להתייעצות עם רשות האסדרה וזאת בלי לגרוע מהוראות חוק האסדרה או כל דין אחר;

(3) אמנת השירות והנוהל הפנימי כאמור בפסקה (2) יפורסמו באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר¹⁶⁷

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך, בעל סמכות הרישוי יגבש נוהל ייבוא פנימי שישקף את הוראות הדין החלות על הליך הייבוא של פירות וירקות טריים ועל הליך הבקשה וההנפקה של רישיון ייבוא. הנוהל יפורסם לציבור באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הנוהל המגובש, וכן תיקוניו, אם יהיו, יועברו להתייעצות עם רשות האסדרה, וזאת נוסף על כל התייעצות הנדרשת לפי כל דין ולהתייעצות עם רשות האסדרה בהתאם לחוק האסדרה, ובכלל זה התייעצות בעניין הערכת השפעות האסדרה הנדרשת לפי סעיף 21 לחוק זה.

לסעיף 2(2) המוצע

בעל סמכות הרישוי, קרי מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות ופיתוח הכפר או מי שהוא הסמיכו (בפרק זה – בעל סמכות הרישוי) יגבש אמנת שירות לתהליך אישור הייבוא של פירות וירקות טריים. אמנת השירות תכלול יעדים, מדדים ברורים להשגתם ומועדים לטיפול בפניות. כל זאת כדי לאפשר שקיפות ונגישות של מידע ושל תהליכי מתן רישיונות ייבוא לציבור.

¹⁶⁶ ס"ח התשפ"ב, עמ' 121.